

Fedrelandslaget

Taler

Joakim Lehmkuhl

Dato

3 februar 1928

Omstendigheter

Redegjørelse for Fedrelandslagets Råd på det konstituerende møte

- 1 Det er godt og vel tre år siden Christian Michelsen utarbeidet grunnlaget for vår
bevegelse. Det var i de første dager av januar 1925, at vi sendte ut et oprop,
redigert av Michelsen, som var undertegnet av tusen ansatte menn og kvinner
fra alle deler av landet. Våre første startmøter blev avholdt i Bergen i januar 1925
5 og i Oslo i februar, henholdsvis med Michelsen og Nansen som hovedtalere.

Allerede dengang var kommunismen i rask vekst. De nasjonale partier var sterkt
preget av partipolitikk og lot til å legge større energi i de innbyrdes feider enn i
kampen mot de revolusjonære.

10

Det var håpløs gjerning å gå til partilederne for å forsøke å fremholde for dem, at
partihensynene burde vike for landshensyn. De sa, at tiden ikke var moden, og
vi begynte å bli redd for at tiden for våre partier ikke vilde bli moden før det var
for sent.

15

Vi tok da den naturlige konsekvens av situasjonen. Vi gikk utenom partiførerne,
vi henvendte oss til velgerne, og vi bad velgerne av alle nasjonale partier å slutte
sig sammen utenom partimurene.

20

Når da den tid vilde komme at de splittede nasjonale blev slått tilbake av en sterk
kommunistisk enhetsfront, måtte vi ha vår brede, solid byggede front klar
bakom partiflokkene. Vi måtte ha en organisasjon som var bygget op av alle
nasjonale på så bredt grunnlag, at den vilde fremtvinge nasjonalt samarbeide når
nederlagene endelig engang vilde gi partifolket forståelsen av situasjonens alvor.

25

På dette grunnlag tok vi fatt på arbeidet.

30 I denne tid, som er så rik på mismot og skuffelser, er det naturlig at også vår bevegelse til å begynne med på mange hold blev møtt med mistillit. Men det var vi forberedt på, og litt etter litt lykkedes det oss å skape forståelsen av at vi var på rett vei.

35 Når en av avisene for et par dager siden uttaler at dannelsen av Fedrelandslagets Råd betegner sluttsteinen på organisasjonsarbeidet, er jeg ikke enig. Jeg betrakter det som en grunnstensnedleggelse. Jeg tror vi har fått ryddet grunnen såpass nu, at vi kan legge grunnmuren for vår bevegelse.

40 Vi bør efter min opfatning ha 200 000 medlemmer. En stor del av disse må være aktive. Vi må ha en levende, arbeidende, byggende organisasjon, fra landsende til landsende. Fedrelandslaget må skape et stort, tettmasket nett som dekker landet fra fjellene i øst til skjærene i vest. Vi må ha barnelag, fagkurser, studiecirkler, diskusjonsklubber o. s. v. i by og bygd. Vi må kunne sprede vårt syn ikke alene gjennom presse og foredrag, men gjennom praktisk arbeid, 45 gjennom øvelser, underholdning og lek, gjennern den direkte mann til mann påvirkning i daglig omgang.

Det er ikke nok at vi vet at vi har rett. Vi må ha de tekniske hjelpemidler til å nå frem til den enkelte velger og bevise for ham at vår vei fører fremover.

50 Jeg skal ikke her forsøke å stikke op den vei vi må gå. Vi i Fedrelandslaget mener at vi hevder vårt syn bedre i gjerning enn i ord. Landsstyret fremlegger derfor allerede idag sitt forslag til foreløbig arbeidsprogram, og vi tror at dette program vil vise de svake konturer av den bygning vi vil reise.

55 I forbindelse med dette arbeidsprogram vil jeg også fremheve at det ikke er noen tilfeldighet at vårt første lille offisielle inngrep er en innledning til den oprydning vi mener bør finne sted i vårt samfund. Det er utvilsomt Fedrelandslagets innstilling til regjeringen om skjerpelse av våre konkurslover, 60 som ligger til grunn for den proposisjon som fremkom for noen dager siden.

Våre motstandere hevder at vi kun negativt vil beskytte det bestående. Vi kommer i vårt arbeide til å bevise det motsatte.

65 Våre motstandere beskylder oss også for å være arbeiderfiendtlige. Vi er ikke arbeidervennlige mer enn vi er arbeidsgivervennlige. Men vi er arbeidsvennlige.

Det er det byggende produktive arbeide, det er tiltak, nyskapning, opdrift vi vil sette i høisetet, enten det gjelder kroppsarbeid eller åndsarbeid. Vi vil et
70 samfund som gir de beste levevilkår og de rummeligste lønnsvilkår for dem som frembringer verdier enten det er i fabrikk, på jordarbeidet, på sjøen eller på kontoret. Det er den kommunistiske utglidning som er vår fiende, - det er den opportunistiske bevegelse som den ene dag går frem under den røde duk og den neste dag heiser det hvite parlamentærflagg under nasjonalflagget, men som
75 hver eneste dag arbeider mot det mål, uansett vei og midler, å skape et kommunistisk Norge.

All historisk erfaring viser at hver eneste gang et kultursamfund har vært utsatt for den kommunistiske gift, har det vært dømt til forfall og tilintetgjørelse, og de
80 velgere som har latt sig lokke over kløften til et parti som vil tilintetgjørelse av landet ved en uforsonlig klassekamp, må være klar over at der mellom oss og det kommunistiske parti er en avgrunn som vi hverken kan eller vil slå bro over.

Våre motstandere forsøker også å gjøre oss til fascister. Det er for såvidt
85 bemerkelsesverdig som det viser at det er smått bevendt med angrepspunkter mot oss. De må ta fantasien til hjelp.

Jeg vil her for egen regning gjerne si et par ord om når Fedrelandslaget kan ventes å komme til å gjøre sin første større innsats. Dette er jo under så usikre
90 forhold uhyre vanskelig å forutsi, men der kan nårmest allerede i denne periode opstå situasjoner, hvorunder Fedrelandslagets opptreden kan bli av bestemmende betydning. Jeg håper at vår nuværende kommunistiske regjering (Hornsrud) snart mulig avløses av en nasjonal regjering, helst som virkeliggjørelse av et samarbeide mellom de nasjonale partier og allerhelst som en
95 samlingsregjering, en mandatregjering med full myndighet til å ta de skritt som nu kreves for landets redning.

Men uansett hvad det måtte lykkes å få istand i denne periode i retning av en mer eller mindre ustabil nasjonal regjering, blir det nu vår hovedoppgave å
100 forberede valget i 1930.

Vår oppgave foran dette valg må være å søke å tilrettelegge grunnlaget for en så sterk sammenknytning mellom de nasjonale partier, at de går til valg på et prinsipielt fellesprogram som vil kunne bringe dem et rent flertall på Stortinget.

110 Fedrelandslagets dobbelte oppgave blir således for det første å søke å skape den brede front, og for det annet innenfor denne front å hevde det positive, det byggende, det rent antikommunistiske syn som våre nasjonale partier har vært så fattige på.

115 Høires og venstres politikk har efter min opfatning for sterke røtter i det forrige århundre. Det må bli vår oppgave å sette det 20de århundres preg på fellesfronten.

Hvis alle våre meningsfeller i by og bygd i ennu større utstrekning enn hittil, nu slutter op om vår bevegelse og tar del i arbeidet, vil den nasjonale fellesfront kunne gjennomføres i 1930.

120 Dette er ikke alene en mulighet, det er en gjennomførbar realitet, hvis alle våre meningsfeller rundt om i landet vil kaste mismotet og selvoppgivelsen overbord og bli med i en tusen dagers valgkamp.

125 **Kilde**
Fedrelandslagets Mål og Linjer. Fedrelandslagets Forlag, 1928.

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/fedrelandslaget>

130

135

140